

SLOVENSKI NAROD.

Tehtaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje do četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. še se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 25—26 poleg gledališča v „zvezdi“. O pravištvu, na katero naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Deželni zbori.

Kranjski deželni zbor.

(XI. seja. 8. aprila.) [Konec.] Dr. Schrey pravi, da se plačevanje za šolstvo zdaj tako množi, ker se more nekoliko več storiti za šolstvo, kajti je prejšnja sistema mnogo zamudila. In če je tudi proračun dežele večji, tem menj plačajo občine, katere nemajo zdaj skoraj nobenih doklad za šolske stvari. Če dr. Bleiweis toži o federalizmu pri šolskih stvareh, pač bi bilo najboljšje, da bi vse šolstvo v roko vzela država.

Dežman: Dr. Bleiweis toži, da je naša stranka kriva, da je za šolstvo toliko stroškov. Ali to nij res. Postavo o ljudskih šolah je sprejel ves deželni zbor brez daljše debate kar en bloc. Mnogo govorjenja je prouzročila postava o nadzorstvu v šolah. Če dr. Bleiweis dekane in njih nadzorstvo hvali, je to nezasluzena hvala. Pri vojakih je Kranjska skoraj najslabša kar se branja in pisanja rekrutov tiče. Upati je tudi, da ne bo duhovščina zmirom sovražnica šole ostala, ampak da jej postane zopet prijazna. Po novejši šoli se bode vsaj surovost mej našim ljudstvom zatrla, da ne bode Kranjska jedna prvih dežel, kar se tiče pobijanja in teškega poškodovanja, kakor kažejo to zdaj kriminalni registri.

Potem zagovarja Dežman nemškutarske inšpektorje in podpira mnenje dr. Bleiweisa, naj bi se od ministerstva obljubljenih 2400 gld. porabilo za kmetijski poduk na ljudskih šolah.

V specialnej debati se oglasi baron Abfaltretrn: Res je, pravi, da deželni šolski svet brez obzira na slabo finančno stanje dežele kar naprej nove šole dela, tudi tam, kjer bi ravno zdaj taka sila ne bila jih precej napravljati. Zato pa je treba, da zastopniki deželnega odbora v deželnem šolskem svetu sku-

šajo deželo nepotrebno težeče breme olajšati in to morejo le, ako se pridno sej udeležijo. Ali kakor sem jaz slišal, ta dva gospoda ne hodita skoro nikoli v seje. To smatram jaz za grdo neizpolnjevanje svoje dolžnosti in predlagam resolucijo:

„Deželni zbor naj o postopanju teh dveh deželnih odbornikov izreče obžalovanje, da ne izpolnujeta svoje dolžnosti.“

Resolucijo, obrneno proti Bleiweisu in Zarniku, podpirajo nemškutarski poslanci.

Dr. Zarnik: Baron Abfaltretrn je izvolil nam napraviti resolucijo, da nam bi deželni zbor dal nezaupnico. To je nam prav ugodno, da bomo lahko povedali, kako se v deželnem šolskem svetu godi. Drugače bi to povedati ne bilo mogoče, ker po ukazu ministra Stremayerja je to, kar se v deželnem šolskem svetu godi, uradna tajnost. Mi v deželnem šolskem svetu ne gremo prvič zato, ker je nepostaven in nelegalen; vlada je namreč pri imenovanju dr. Mrhala zakon potlačila in zavrgla, in z nogami teptala. Torej se ne bomo sej deželnega šolskega sveta tako dolgo udeleževali, dokler bode nepostaven in nelegalen, in dokler se zakon v tej zadevi ne sanira. Drugič je pa tako vsejedno, ali hodimo v deželni šolski svet ali ne, kajti vladna uradna mašina vse pokoplje, kar jej ne ugaja, to vém jaz, ker sem od konca, ko sem bil izvoljen, jako pridno hodil k sejam, kar mi bode g. vladni komisar vitez Widman sam potrdil. Včasih se nam je posrečilo, da smo vendar pri kacem predlogu zmagali; ali kaj je to pomagalo, to bomo videli iz sledečega.

Razpisano je bilo mesto telovadskega učitelja za ljubljanske učiteljske pripravnike. Oglasil se je bil za to mesto nek Slove- nec iz Štajerskega, kateri je dovršil osem latinskih šol in imel izvrstno potrebno izpriče-

valo o telovadbi. Razven njega se oglasi tudi nek nemški Prus iz „rajha“. Mi smo predlagali Slovence na prvem mestu, zato, ker smo mislili, da bode slovenske pripravnike učil telovadbo ne za svojo zabavo, ampak zato, da jo bodo oni učili v ljudskih šolah, kar se ve da morejo le tudi v slovenskem jeziku. Ali kaj mislite gospoda moja, kaj je napravil minister Stremayer? Nemškega Prusa je imenoval kljub našemu sklepu! Drug slučaj. Vladni svetovalec g. Hočevar, rojen Slovenec, ki vendar ne more tako nekrivičen biti našemu jeziku, izdelal je načrt, po katerem bi bilo vendar nekoliko boljše za naš slovenski jezik na realki. Ta načrt smo mi sprejeli, ali kaj se zgodi? Dvorni svetovalec g. Roth, ki je takrat predsedoval, reče mogočno:

„Ta sklep jaz sistiram, o tem bode minister odločil!“ — Tretji slučaj. Za službo v Novem mestu je prosil nek profesor, katerega pa mi nijsmo hoteli predlagati, in sicer za to ker je nesposoben, kajti ne zna discipline držati. Ali ta profesor se pelje na Dunaj, in minister Stremayer ga je brez nas imenoval. V obče pa mi ne sedimo v deželnem šolskem svetu kot deželni odborniki, ampak le kot udje te korporacije. V deželni šolski svet mi ne bomo principijalno tako dolgo hodili, dokler bode deželni šolski svet po navzočnosti dr. Mrhala nelegalen, in dokler bode vse kar dobrega sklenemo pod klop metano od vlade. Ako pa pride postava zopet na vrhunec, da bode reš veljala, potem bomo mi precej vstopili. Hvala, ki se je pela novim šolskim postavam, ta je nepotrebna. Pri šolstvu, ki se je mnogo pretiravala, prišel je tudi Nemcem uže „katzenjammer“.

Gotovo jako liberalen šolski mož, demokrat in državni poslanec pravi, da se je, ka-

Listek.

Tri dni v starem Rimu.

(V ljubljanskej čitalnici govoril prof. Fr. Wiethaler.)

(Dalje)

Vendar solnce uže hudo pripeka i naše glave so nepokrite, kajti v mestu se ne nosijo nikakoršni klobuki. Rimljan se jih le na potovanju poslužuje. Zapustimo tedaj svoje stališče i podajmo se po cesti naprej v mesto! Pri tej priložnosti si lahko ob levej in desnej stoječe hiše vsaj od zvonaj ogledamo. Tu se ve da ne opazimo nič kaj posebno zanimivega. Okna se le majhena, nepravilna, ne na ulico, ampak večidelj na dvorišče obrnena; nijeden prijazen obraz nam ne gleda iz njih nasproti, kakor je to v naših mestih navada. Hiše same se dele v dve vrsti: v tako znane „domus“ (hiše v ožjem pomenu), to so privatna, le jedno

nadstropje imajoča poslopja, i v „insulae“ ali iz spekulacije zidane hiše s 4 ali 5 nadstropji i mnogimi stanovanji, ktera se revnim ljudem najnižjega i srednjega stanu proti primerni najemščini oddajajo; one so tako slabo zidane, da se večkrat poderejo i pri tem mnogo ljudi usmrte, tedaj je uže tudi iz tega uzroka sprehajanje po rimskih ulicah dokaj nevarno. V pritlejši teh „insulae“ imenovanih hiš nahajamo večidelj prodajalnice i šatre raznih kupcev i trgovcev, na dalje delalnice vsakovrstnih rokodelcev, imenoma: črevljarjev, brivcev, usnarjev, i dr. Prodajalnice se smejo ne majhen kinč rimskih ulic imenovati, ne tako se ve da delalnice, ktere so i po celem mestu raztresene, i v posameznih ulicah skupljene. Tako nahajamo n. pr. v Rimu celo ulico steklarjev (vicus vitrarius), srparjev (inter falcarios), podplatarjev (vicus sandaliarius), mazilarjev (vicus unguentarius) i. t. d. Tudi krčm i gostilnic se

ne manjka. Stopimo vendar malo v jedno iz med njih, ktera nam je najbližja, i zavžimo tamkaj svoj zajutrek. Prišli smo sicer uže mimo mnogih, toda divji smeh, ki nam je iz njih nasproti donel, vriskanje, razsajanje i zopet po taktu piščali plesajočih, vse to nas nij posebno vstopiti vabilo, ker nam je veljalo za znamenje, da so obiskovalci dotične krčme ljudje najnižjega, če ne zavrženega stanu. Takih krčm se pošten Rimljan izogiblje, vsaj so pa tudi, vzlasti zvečer, za človeka zelo nevarne. Zbirajo se namreč v njih ljudje vsakojakih nepoštenih rokodelstev, kterim se še ponočnjaki iz boljnih stanov pridružujejo, ter tu cele noči igrajo i svoje premoženje zapravljajo. A krčma, ktera stoji zdajci pred nami, se uže od zvonaj nekoliko od svojih sester odlikuje. Nad vrati vidimo v kamen vsekano podobo Bachovo, ki grozdje stiska ter nam tem dovolj namen te hišice naznanja. Vstopivši zapazimo najprej

kor se zdaj šolske postave izvršujejo, dekan samo zamenjal s c. k. okrajnim glavarjem. Zmirom se sliši samo liberal, liberal. Ali gospoda moja, vaš Kaiserfeld je rekel: „Liberal ist das was gut und zweckmässig ist“ in pri nas je bilo to kar je bilo prej našim razmeram primerno. In ako mi je voliti mej duhovnom in birokratom, gospoda moja, potem mi je ljubši zmirom še duhoven kot birokrat, ako je duhoven národ en.

Dr. Bleiweis: Jaz imam k temu kar je izvrstno razložil dr. Zarnik o šolskem svetu, le še nekoliko dostaviti.

Gospod baron Abfaltrern, zdaj veliki posestnik, prej c. k. državni pravdnik, je mene in dr. Zarnika posadil na zatoženo klop. Prvo morem g. baronu omeniti, da se jaz svojih dolžnostij izpolnjevati ne bodem od njega učil. Tudi jaz sem obiskoval seje deželnega šolskega sveta z rajncim dr. Costom, in naj gre gledat g. baron Abfaltrern zapisnike sej, pa bode videl, da sva jaz in dr. Costa ne samo hodila k sejam, ampak v resnici tudi delala in to mnogo delala.

Ko je pa deželni šolski svet nelegalen postal, nehal sem jaz hoditi k sejam njegovim, kajti takrat se je nehala tudi dolžnost naša, in postala je dolžnost se izogibati nelegalne korporacije. Pa kaj po sedanjej nelegalnej sestavi tudi koristi navzočnost národnih zastopnikov deželnega odbora. Nič! Če nij mogoče z domačimi udi kak slovenskej našej národno pravični predlog podreti, pa pride na splav Vrečko iz Gradca in terorizira pa je za to še dobro plačan. Ko je prišlo pravično Hohenwartovo ministerstvo bili smo precej Vrečka odpravili, al minister Stremayer nas je zopet z njim povelicati blagovolil. Govornik dalje pripoveduje, kako je vsled neke notice v „Tagblattu“, ko sta šla on in še nekov drugi ud šolskega sveta poslušat k poduku ljudskih učiteljev, rajni deželni predsednik grof Auer-sperg, zaradi tega pokaral ju. To se more goditi samo pod sedanjim nepravilnim vladnim sistemom, zato je naloga vsacega pravega ustavnega moža, delati na to, da se predrugači vladna sistema.

Sedanja vlada sistema zdi se mi podobna strupenej sapi, ki pride iz Afrike in Azije in ki jej samum pravijo in ki vse pokončuje. Dokler bo ta samum bril pri nas, ne bode in ne more biti bolje. To na zatožbo bivšega državnega pravdnika g. barona Abfaltrerna.

Vladni zastopnik vitez Widman, obžaluje,

da je dr. Zarnik objavil uradne tajnosti (!) iz deželnega šolskega sveta. V obče pa misli, da nij trjenje o nelegalnosti resno mišljeno. Potem ponavlja sebi navadno frazo, rabljeno vselej kadar se kaj za vlado neugodno pove in reče svoj steretip: Ich weise die Angriffe auf die Legalität des Landesschulrathes mit Entschiedenheit zurück“ in se vsede dobri mož, svest si, da je večino deželnega zbora popolnem porazil.

(Dalje prih.)

Jugoslovansko bojišče.

V Bosni upor raste. „Pol. Corr.“ pravi: Ako Turčija ne bode brzo 20.000 mož v Bosno poslala, razširila se bode vstaja kmalu še vse boj nego v Hercegovini. Vidi se, da so vstaški odbori zimo dobro upotrebili. Tudi v turškej Hrvatskej se silno giblje. Kraj okolo Bića je ves insurgiran in so katoliški tamošnji vstaši že zmagonosno borili se. —

Srbija je začela baje vstajo naravnost podpirati z orožjem in drugim.

Turčija nema za vojsko, kajor se celo magjarskemu listu piše: 1. denarja; kase so prazne. 2. vojakov ne, ker denarja nij, tudi vojakov nij; in ker je povsodi revolucije bati se, morajo povsodi posadke biti tako, da more Turčija proti Srbiji postaviti komaj 130.000 mož v vsem skupaj, 3. pa manjka Turkom izobraženih oficirjev in strategov.

Kako strašno je Turčija uže na nič prišla in ves kredit izgubila, kaže to, da avstrijski Lloy in parobrodno društvo neče od slej več za turško vlado nič voziti, če nij voznina naprej plačana. Torej le z rok v roke, nič na upanje!

V Hercegovini prestane denes premirje. Vstaši se bodo skoro gotovo uže te dni udarili s Turki, katerim bodo morali braniti živež v sestradano tvrdnjavo Nikšiče pripraviti. Bog jim daj zmago!

Srbija se oborožuje dalje. Pred tremi dnevi so iz ladije na spodnjem Donavi izložili zopet 20.000 pušek, ki so bile od srbske vlade na tujem naročene.

Iz Belgrada se piše v „A. A. Ztg.“: „Redkokedaj je imela majhena dežela tako važnost kakor zdaj Srbija. Vidi se, kakor da bi bile denes vse niti diplomatske akcije v Belgradu zjedinjene, in da o njihovem vspehu visi mir ali rat ne le Srbije nego sveta. Važeni smo z vstopom Srbije v boj videti dohajajoče celo orijentalno vprašanje na vrsto.

nobene pomenljivosti več. Po svojej obliki je nepravilni štiriogelnik, kterega od vseh strani krasna poslopja i ceste obdajajo. Kaka krasota, kaka veličastnost povsodi, kamor pogledamo! Tu vidimo najslavnejša svetišča rimskih bogov i boginj, kakor so: aedes Vestae, aedes Penatium, templum Felicitatis, t. Saturni, t. Jani, t. Castoris, t. Minervae, t. Divi Julii i dr; na dalje mnogo lepih bazilik; to so javnemu trgovstyu i kupčiji namenjena poslopja ali prav za prav zidovjem obdana i strehoj pokrita, navadno bolj dolga kakor široka stebrišča, ktera služijo ob jednom tudi sodnijskim obravnavam; kajti vsi v njih med posameznimi kupci i trgovci nastali prepiri se imajo precej pred za to odločenim sodnikom poravnati. Če vstopimo pri vratih na ozkej strani, imamo velikansko dvorano pred soboj, ktero delite dve vrsti stebrov v tri oddelke; na koncu srednjega, ki je širji, kakor postranske, je sodniški oder ali tribunal postavljen.

Vendar ne bode akcija Srbije še zdaj celega orijentalnega vprašanja sprožila, nego na ožji terén srbskega vprašanja bode obmejena.“ Dopisnik dalje navaja mnenje necega Srba, da je Srbija moralčno uničena za vselej če Turkov ne zmaga. Vojna je gotova, ker jo národ v Srbiji in Černegori hoče. V Belgradu nihče ne dvomi, da bode kmalu boj.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 12. aprila.

O *ministerstkih* dogovorih še zdaj nij nič gotovega znano, to je, nič nij doseženega. Vsakako je uže to karakteristično, da je pri nas v Ljubljani včeraj ves dan razširjena bila novica, da je ministerstvo palo. Sicer kar nij, to bode, če zdaj še ne, pa kmalu. — Tudi v Pešti so bile jednake govornice o ogerskem ministerstvu raztrošene, ker v hrvatskih listih beremo dementirane take vesti. Vsakako je situacija zamotana in kritična in to je za naše nade dobro.

Dalmatinski namestnik Rodić hoče potovati na Dunaj, da bi tam odpovedal sé svojemu mestu. Če on odstopi bati se je ponovljenih neredov v Boki, ker njegovo pomirjevanje kristijana s Turkom je jako vročo kri naredilo. To se ve da Rodić je delal na ukaz, ne iz svojega veselja.

Vnanje države.

V *Rumuniji* so národní liberalci zmagali tudi pri volitvah družega razreda 11. t. m. Torej je tudi tu konservativno ministerstvo dobilo nezaupnico in bode odstopilo precej ko se zbornica snide.

Francoska zbornica je ovrгла volitev vodje Bonapartistov Rouherja v Ajaccio, ali potrdila njegovo volitev v Rionu. — Lord Derby in Decazes sta se dogovorila in baje zopet dobre razmere mej Francosko in Anglijo dosegla, vsaj tako pravi oficijozno poročilo. — Senat se je razšel, glasujoč prej za podporo z dvema milijonoma za s povodnjo poškodovane.

Iz *Rima* se brzojavlja: Nuncij iz Madrida poroča v vatican, da je Španija pripravljena konkordat od leta 1851 ponoviti, ako se papež zaveže, da ne bode ugovarjal zoper člen, ki govori za svobodo versko.

Domače stvari.

— (V predvčerajšnej seji deželnega zbora) je bilo živahno obravnavanje zarad zidanja norišnice, katera je trajala od 9. ure zjutraj do 1/4 4. ure po polu dne. Sklenilo se je, da deželni odbor stvar še jednokrat v pretres vzame in v prihodnjem zasedanji točno poroča. Ob jednom se je protestiralo

precej elegantno pohištvo, a tudi gostje so pošteni ljudje videti. Visoko opasana deklica nas pozdravi prijaznoj besedicoj „valete“ (dobrodošli), ter hitro vsakemu malo kruha, sira i zahtevano steklenico vina prinese, ktero se nam prav prileže. Tako okrepcani hočemo svoje potovanje nadaljevati. Ob levej i desnej vidimo ljudi napolnene šatre brivcev i zdravnikov; kdor namreč ne išče v dopoldanskih urah svoje zabave po krčmah, ta zahaja tu sem, kjer si da svojo telo (lase, brado i nohte) osnažiti, zraven pa še tudi vse mestne novice izve. A uže smo dospeli do oznožja kapitolskega griča, pred katerim se razprostira forum Romanum, to je glavni rimski trg i ob jednom najlepši kraj v celem Rimu. Ta forum je bil za republike središče i tako rekoč srce vsega javnega i političnega živjenja, ker je na njem rimski národ v svojih ljudskih zborih vse važnejše državne zadeve obravnaval. Zdaj se ve da pod cesarji nema v tem obziru

Naj krasnejša izmed vseh se nam zdi od Julija Cezarja sezidana i po njem „Julia“ imenovana bazilika. Precej zraven nje stoji „grae-costasis“, veliko i lepo poslopje, v katerem imajo poslanci grške i drugih držav na odločbe rimskega senata ali starešinstva čakati. Sredi južnega dela spodnjega fora vidimo še iz republikanske dobe ohranjena „rostra“ ali z ladjimimi rivi okinčani govorniški oder, s kterega so prej rimski govorniki na foru zbranemu ljudstvu govorili. Temu nasproti stoji pred svetiščem „Divi Julii“ drug govorniški oder. Okrog prvega, kakor tudi sploh po celem foru stoje krasni, od mojsterskih rok izdelani kipi slavnih rimskih mož. Postavila je je državljanska hvaležnost državljanski čednosti, a tudi rimsko hlapčevstvo rimski smelosti. Tako stoji tu kip Duilija, ki je v prvej namorskej bitvi Kartaginčane premagal, kip zmagalca Antiatov: Maenija, kipa Cezarja i Augusta na konjih i še mnogo dru-

proti izraženej misli deželnega zdravstvenega sveta, da bi dežela zidala norišnico, ki bi stala kakih 500.000 gl. Seja se je začela zopet ob 5. uri po polu dne in je bil zbor zvečer ob 8. uri sklenen. Vesteneck je bil zopet nesramen napadaj na slovensko stranko.

— (Hrvatski peš polk št. 53) je včeraj do polu dne ob 11. uri po gorenjskeje železnici v Ljubljano prišel. Na kolodvoru južne železnice se je bila zbrala velika množica ljudi, kateri so pričakovali hrvatski polk z namenom pozdraviti Hrvate v slovenskeje Ljubljani. Godba je pri maršu v Ljubljano začela svirati „Naprej“. Komaj je občinstvo čulo našo slovansko himno uže je iz tisoč grl razlegal se krepki klic „živili Hrvati“, tako da se je godba začetkoma le malo slišala. Pred Tavčerjevo hišo je difiliral polk in tamkej svirala je godba „Radeckega marš“. Potem je spremilo občinstvo hrvatske vojake v kolizej in takoj potem odkorakal je jeden oddel zopet z godbo na čelu v št. Petersko kasarno. Mej potom je svirala godba zopet najprvo neki hrvatski národní marš, potem nekovi drugi in tretjič našo „Hej Slovani“.

— (O ljudskem gibanju v Ljubljani leta 1875.) Pretečeno leto je bilo skleneno 231 zakonov in sicer največ od 24 do 30 let starih ženinov z jednako starimi nevestami. Najmlajši ženin je bil star 22 let, najstarejši 74 let. Najmlajša nevesta je imela 17, najstarejša 55 let. Otrok se je porodilo 792, in sicer 407 moškega, 385 pa ženskega spola, mej njimi je bilo 570 zakonskih, 222 pa nezakonskih. Umrlo je 987 ljudi, mej temi 288 otrok pod 5 let starosti. Umrlo je pa: 842 ljudi na navadnih boleznih, 109 na kužnih boleznih, 3 za kozami, 2 otroka na težkem porodu, 7 se jih je ponesrečilo, jeden moški se je obesil, jedna ženska pa utonila. Najstarejši pa je dosegel 105. leto starosti.

— (Občna blagajnica bolnih in onemoglih delavcev) v Ljubljani je imela zadnjo nedeljo občni zbor, pri katerim se je udom izročilo sledeče poročilo: Društvo je ustanovilo l. 1870 20 členov in bilo je v tesni zvezi z „delavskim izobraževalnim društvom“, ali ker je bila baš ta tesna vzajemnost z omenjenim društvom, ki se nij vjemalo z našimi namerami, in čegar členi večino niti v našem društvu nijso bili vpisani, velika zapreka njegovemu plodnosnemu razvijanju, je odbor moral skrbeti, da se odpravi ta zapreka in loči od „delavsko izobraževalnega društva“.

gih. Na vznožji kapitolinskega hriba vidimo državno jetnišnico (carcer Mamertinus) ne daleč od svetišča Concordiae. V severnej strani se temu staremu foru pridružujejo mnoga nova, cesarska fora, odlikujoča se ogromnim številom še popolnoma novih, potratnih poslopj. Vendar ne zabimo mimo teh velikanskih javnih stavb si tudi nekoliko privatnih ogledati! Vsaj nahajamo ravno tu na glavnem trgu, kakor je to še dandanas po vseh naših mestih navada, najelegantniše prodajalnice vsakovrstnih kupcev in trgovcev, kakor: juvelirjev, zlatarjev, srebrarjev, knjigotržcev, i dr. Manj se ve da ugajajo našim očem ponižne nelepe šatre menjalcev (tabernae argentariae), ktere so s prvimi v grdem nasprotju. Stopimo v bližnjo prodajalnico! Pred vrati stojita dva stebra, na kterih beremo same naslove knjig. To je tedaj knjigarnica! Notri leži na policah mnogo knjig nakopičenih, a njih oblika je popolnem druguča kakor naših.

Slednje se je uže l. 1873 sklenilo, ter preuredba društvenih pravil od občnega zbora potrdila in takoj vpeljala. Nadeje, koje smo pri teh preuredbah imeli, so se popolnem spolnile; društvo je od te dobe oproščeno vezij, katero se vsestransko, sicer počasi, toda neprestano krepí. Kmalu potem zadela nas je bridka izguba, umrl nam je namreč dosedanji računovodja g. Bauer, ki je od začetka društva vedno neutrujeno se trudil za društveno korist. Odbor je moral vsled te izgube celo društveno računovodstvo natanko pregledati, urediti, ter slednje izročiti plačanemu računovodji, katerega je ustanovil odbor. Občni zbor je to postopanje potrdil in mi imamo sedaj v gospodu Stegnarju véstnega, natančnega računskega vodjo, o čegar poslovanji se odbor le pohvalno more izraziti. Vsled vedno bolj in bolj se množeh terjatev, koje so se v začetku stavile društvenej kasi, morali so se torej uzroki teh napadnih okoliščin preiskavati a videlo se je, da ta napaka tiči v posebnej podpori, ki se je vsak teden dajala otročnicam, namreč v znesku 10 gl. Ta podpora se je torej ustavila in otročnice prejmljejo od tega časa le navadno bolnično podporo. Nekov predlog, da bi se bolnična podpora znižala na teden po 4 gl., nij bil potrjen v dotičnem občnem zboru. Da so pa te velike koristi, katere podaje naše društvo članom, kôga tu in tam pripravile v skušnjavo, na nepošten način teh dobrot deležen postati, naj se temu nihče ne čudi. Večkrat se nijso mogli sprejeti v društvo taki, ki so — posebno bolni, kar so pa hoteli sicer prikrivati — le zaradi tega naznanili svoj pristop, da bi hitro dobili bolnišne podpore, ali pa se je nasprotno tudi pripetilo, da je gospod društveni zdravnik moral odreči zdravniško izpričevalo, kajti dotičnik nij bil bolan, nego je le zaradi denarne podpore hlinil bolezen. Trud in delo, katero ima društveni zdravnik dr. Derč pri svojem poklicu, je tako veliko, s tolikimi neprijetnostmi združeno in vendar se čestokrat vrača z nehvaležnostjo, da je treba pač mnogo požrtvovalnosti in sočutja v vztrajanji na tem mestu. Vsled večkratne spremembe se je končno posrečilo društvu pridobiti g. dr. Drča, sekundarija v tukajšnjeje civilnej bolnici, v izpolnjevanji njemu izročenih dolžnostij izurjeno moč, ki le za prav malo nagrado véstno in neutrujeno posluje. Občna kriva misel je, da je društvenega zdravnika dolžnost brezplačno preiskavati bolnike; to nij res, za tako ogledanje ima on pravico zahtevati od bolnika plačilo. Toda

To so sami zvitki popisanega papirja i pergamenta. Vzemimo, pošluživši se knjigarjeve vljudnosti, jednega v roke. Posamezni, kakih 10 palcev široki papirnati listki so drug na drugega prilepljeni, tako da iznaša dolgost celega zavitka kakih 8 črevljev. Celi zavitek je v predelke ali rubrike razdeljen i ima na svojem koncu število rubrik i vrst zapisano, ker se po njem cena cele knjige določuje. Sè spodnjim svojim delom je zvitok na lesen valjec (cilinder) prilepljen, okrog kterega se ima zavijati. Skozi ta valjec pa teče palčica na svojih koncih z gumbiči iz slonove kosti (včasí tudi iz zlata ali kake druge kovine) okinčana. Rob zvitka je lepo obrezan, z votličem zglajen i počrnjen. Celi le na jednej strani popisani zvitok se devlje v ovoj iz pergamenta; iz njega gleda listek, na kojem je s rudečimi črkami naslov knjige napisan. Na pergament pisane knjige pa se tudi na čvetero zlagajo, sešijejo i tako v oblikah velikih

g. dr. Derč gledé na razmere pri društvenikih tako pogosto opravlja svoj posel brez kacega plačila, da mu izkažemo le dolžno hvaležnost, ako mu tu očitno za njegovo človekoljubno poslovanje izrekamo našo zahvalo. Z iskreno hvaležnostjo se spominjamo dosedaj jedinega ali zvestega dobrotnika društvu, sl. kranjske hranilnice: več časa nam je naklonila vsako leto precejšno svoto, ter nam s tem pomogla marsikake težave odstraniti. Dalje je društvo prejelo izredno in ne malo podporo tudi nekolikrat v čistem dobičku od njemu na korist osnovanega kegljanja za dobitke in družih veselíc. Vsim tistim, ki so slednje snovali in ónim, ki so namén pospeševati pomagali po svojih darovih, se tu izreka prisrčna zahvala. Nadejamo se, da so z društvenim gospodarenjem naši členi zadovoljni. Po odstranjenji brezštevilnih zaprek vlada sedaj v vsem popolni red: zdravniško poslovanje je uredjeno in v dobrih rokah, društveni zdravnik se pogovarja z bolniki vsak dan od 10. do 12. ure v civilnej bolnici, kjer pregleduje tudi novo pristopile ude, odrajujejo se priueski in izplačujejo podpore vsako nedeljo od 10. do 12. ure v gostilni pri „Virantu“ na št. Jakopskem trgu. S dvajsetimi udi je društvo pričelo svoje delovanje in denes uže šteje 230 udov; in nij še preteklo šest let društvenega obstanka, se je uže izplačalo bolnišne podpore 5280 gl., za zdravila 65 gl., za pogrebne stroške 720 gl., skupaj tedaj 6065 gl. A vzlic temu ima društvo sedaj 526 gl. 48 kr. premoženja v bolnišnjeje kasi in v kasi za onemogle 1538 gl. 61 kr., ki so varno vloženi v hranilnici. Gledé tacih ugodnih razmér smemo gotovo popolnem zadovoljni biti na dosedanje društveno delovanje in gledati mirno v bodočnost. Sklicevaje se gledé denarnega gospodarjenja v minólem letu na sledeči denarni izkaz in na izkaz izplačanih podpornih doneskov, se konci našega poročila obračamo še jedenkrat na vse delavce in na vse tiste, kateri imajo srce za blagor svojih delavskih in po osodi menj srečnih ljudi. Pomislite, iz koliko brezštevilnih malih vrelcev in studencev je postala veličastna reka, ki tu goni klepeča kolesa, tam daleč in široko napaja zopet travnik in log, povsodi blagoslov deleča; isto tako naj se množé posameznih doneski, da uzmogočijo društveno delovanje vedno bolj in bolj plodnosno razširjati. Torej pristopajte mnogobrojno, kakor kdo more, pomagajte si sami sebi, pomagajte doseči resnično pravi in ple-

pisnic prodajajo. Zvitki i pergamentne knjige se dajo, ako se spretno črke na njih izbrišejo, večkrat z nova rabiti. Tako nastala knjiga se zove potem: „liber palimpsestus“. Knjige v Rimu pomnožujejo na ta način, da jedna oseba narekuje, mnoge druge, v pisani dobro izurjene pa dotične besede za njo pišejo. Vkljub tej težavnej izdelavi knjig vendar ne moremo njih cenó v primeri z današnjo visoko imenovati. Pač pa ima, pripoveduje nam knjigar, cesarska knjigarnica jako dragocene knjige, kakoršnih pri njem ne nahajamo; one so neki z zlatimi i srebrnimi črkami na rudeče pobarvani pergament pisane. A zahvalimo se možu, ki nam je tako dobrovoljno svoje zaklade razkazoval i razlagal, ter stopimo v prodajalnico njegovega sosedá, prvega juvelirja i zlatarja v mestu! Aj! kako se tu vse blišči i sveti!

(Dalje prih.)

meniti namen! Za predsednika je bil pri večrajšem občnem zboru izvoljen g. H. Hariš, za podpredsednika g. A. Klein, za blagajnika g. V. Grčar.

Javna zahvala.

Kakor prejšnja leta, poslal je g. Domnik Čolnik, posestnik na Drvanji tudi letos mnogo žlanih cepik našej sadjarske soli, za kar mu pristojevalo izrekam.

V Središču 9 aprila 1876.

Josip Šinko, učitelj.

Umrli v Ljubljani

od 7. do 10. aprila:

Margareta Perne, 29 l., vsled razkrojenja krvi.
— Jarnej Ferari, 49 l., vsled pljučnega prisajenja.
— Josip Tomeli, 71 l., v bolnici, vsled pljučnega prisajenja.
— Katarina Marinčič, 69 l., v b. lnic, vsled pljučnega prisajenja.
— Josipa Hlebš, 12 l., dekletce zidarja, za jetiko.
— Marija Trost, 11 l., dete branjevca, za jetiko.
— Antonija Regali, 10 m., za božjasje.
— Marija Sušteršič, 65 l., v bolnici vsled pljučnega prisajenja.

Dunajska borza 12. aprila.

(izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	65 gld.	—	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	68	25	
1860 drž. posojilo	109	—	
Akcije narodne banke	857	—	
Kreditne akcije	137	75	
London	119	25	
Napol.	9	54	
C. k. cekini	5	68	
Srebro	103	60	

Loterijne srečke.

V Trstu 8. aprila: 89. 13. 54. 90. 24.

Tržne cene

v Ljubljani 12. aprila t. l.

Pšenica hektoliter 8 gld. 30 kr.; — rež 5 gld. 53 kr.; — ječmen 4 gld. 07 kr.; — oves 3 gld. 58 kr.; — ajda 5 gld. 04 kr.; — prosó 4 gld. 23 kr.; — kornuza 5 gld. 04 kr.; krompir 100 kilogramov 3 gld. 46 kr.; — fižol hektoliter 7 gld. — kr.; masla kilogram — gl. 96 kr.; — mast — gld. 82 kr.; — špeh frišen — gld. 68 kr.; — špeh povojen — gld. 75 kr.; jajce po 1³/₄ kr.; — mleka liter 8 kr.; govednine kilogram 46 kr.; — teletnine 42 kr.; — svinjsko meso 56 kr.; — sena 100 kilogramov 3 gld. 15 kr.; — slame 2 gld. 45 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 9 gld. — kr.; — mehka 6 gld. — kr.

Jednega učenca

z dobrimi izpričevali, ki je par realk ali vsaj 4. normalni razred z dobrimi vspehi dovršil sprejema podpisani v svojo sukujarsko kurentno in manu-fakturno štacuno.

Anton Verhunc,

glavni trg št. 238.

(92—1)

Lepo posestvo,

pol ure od Ljubljane oddaljeno, obstoječe iz krasne enonadstropne hiše s sedmimi sobami, velikega vrta, njiv, travnikov, gozda in za kmetijo potrebnih poslopij, ter mlina s štirim tečajji je po ceni na prodaj ali se prepusti v najem. Več o tem se izve pri lastniku, Janezu Knezu v spodnji Šiški poleg Ljubljane.

(83—3)

Graške špiritne drože

dobivajo se vsak dan svežne (frišne) v prodajalnici steklenega blaga gosp. *Franca Kolmana* na glavnem trgu šte. 236 iz prijaznosti do

(65—7)

A. Schneiderja.

Menj ko pol kilograma (1 funta) se ne prodaje.

Kje potrebujete

cerkvenika?

Podpisani priporoča se za cerkvenika. Kder jednacega služabnika potrebujejo, naj mi naznanijo, da se osobno predstavim in izpričevala pokažem.

(87—3)

Matevž Pucelj,

v Sodražici, hiš. šte. 43.

Dorško olje

iz sale kitovih jeter,

iz Borgena na Norveškem;

rumeno 1 steklenica 60 kr.;
nepremočljivo brez okusa in duha 1 steklenica 80 kr.;

sè železnim jodrom 1 steklenica 1 gold.

Da se ponarejevanju izogne vtisneno bode moje ime na vsakej steklenici.

(3—5)

Gabriel Piccoli,

lekar, na dunajski cesti v Ljubljani.

Oznanilo novih semenj

za blago in za živino.

Po dovoljenji visoke c. k. deželne vlade v Ljubljani bodo v Planini, občini Planinski, v okraji Črnomaljskim vsako leto dva semnja za blago in za živino, in sicer:

prvi 1. maja, drugi pa v ponedeljek po angeljskej nedelji vsako leto,

ako pa spada na te dni nedelja ali zapovedan praznik, pa prvi delavni dan. Prvi semenj bode tedaj 1. maja t. l.

Občina Planina (Stockendorf), dne 30. marca 1876.

(90—2)

Matija Sterbenec.

Vrt in krčma

Pavlič-eve pivarne

v spodnjej Šiški

se bode odprla zopet na velikonočno nedeljo.

Za dobro pijačo, dobre gorke in mrzle jedila, kakor tudi za izvrstno kavo skrbel bode najbolje najemnik pivarne, ki hoče tudi krčmo sam na svojo režijo imeti.

Josef Deisinger,

pivovar.

(91—1)

Kranjska prva in največja zaloga oblek za gospode M. Neumann-a,

sočlen evropske modske akademije v Draždanih,

odlikovan v večjih industrijnih razstavah za dobre, solidne in cené dela, priporoča za se bližajočo pomladansko saisijo:

Popolna obleka iz snovi za gospode za 18 gld. in višje.
Popolna obleka iz snovi za dečke za 9 gld. in višje.
Elegantna spomladanska zgornja suknja za gospode za 10 gld. in višje.
Elegantna spomladanska zgornja suknja za dečke za 6 gld. in višje.
Črna salonska obleka za gospode za 25 gld. in višje.
Snovni-jaquet milé za gospode za 10 gld. in višje.
Grebeno prejasti jaquet za gospode za 18 gld. in višje.
Ponočna suknja iz double snovi za 10 gld. in višje.
Plašči za dež iz prave gume, za civil in vojake za 10 gl. in višje.

Snovni-sackl milé za gospode za 7 gld. in višje.
Kušter-sackl, zeleno adj., za gospode za 8 gld. in višje.
Kušter-sackl, zeleno adj., za dečke za 5 gld. in višje.
Hlače in vestija iz snovi za gospode za 7 gld. in višje.
Hlače in vestija iz snovi za dečke za 5 gld. in višje.
Hlače iz snovi za gospode za 4 gld. 50 kr. in višje.
Hlače iz snovi za dečke za 3 gld. in višje.
Otročja obleka od 2. do 9. leta za 4 gld. in višje.
Črne peruvien-duhovenske zgornje suknje za 20 gl. in višje.

Velika zaloga konfekcije za dame

najnovije mode

iz klota, žameta, snovi in suknja

po najnižji ceni.

M. Neumann,

v Ljubljani v Lukman-ovej hiši.

(78—5)

Zvunanja naročila oskrbé se brzo proti poštnem povzetku, in nepristujoče izmenja se brez ugovora.